

per al diari «La Nau» (25-II-1928). Però la tabola es va acolorint de vermell i gairebé de negre: «rumiava traidories per fer parterir la senyora Gertrudis, i quan podia armar un gran *etzigori* entre la tia i la neboda, se'l sentia riure tot sol a riàlla batent» (*La Dona lletja* 5 IV, en *A Recés*, p. 171 i a l'autògraf, *O. C.*, 499b25); «a totes les estacions que hi havia parada proposava el telegrama, i s'armava el gran *etzigori* quan li deien que no es podia admetre» (carta del 18-X-1902); «encara els del set-i-mig armaven de tant en tant algun *atzigori*, que els de la ruleta, ni obrien la boca, consumits per la terrible fallera» (*Prometeu*, IV, 82; *O. C.*, 251a43).

D'altra banda sembla que es deu aplicar, a manera d'especialització, als àpats o menjades esplèndides, derivació que ja va implicada en la definició empordanesa: en el Nadal dels perseguits: «els havien dut a tots els meus companys pollastres i torrons i viandes de casa, i --- van convidar-me a l'*etzigori* amb tota la bona voluntat del món» (*Presons Im.*, 160); el dia de la boda: «s'arribarien a can Culleretes i, després de pendre la xocolata i el xarop, amb gran disbauxa de melindros, secalls i ensaimades, únic *etzigori* del dia, cadascú se n'aniria per les seves» (*Pigmalió*, XIII, p. 177; *O. C.*, 176a48).

No creguéssim, després de tants testimonis trobats a l'obra del meu pare, que hi havia capritx d'ell o res de creació, car jo també vaig sentir-ho a un ben conegut amic selvatà amb qui un diumenge a la tarda havíem de travessar una gran carretera, i per tant es tracta de la idea de 'batibull, embolic, desori': «veïam com sortirem d'aquest *adzigori*» (Brunyola, 1972).

Segons *AlcM* es pronuncia *adzigóri* a Olot, i *adzibóri* a la Poble de Lillet; mentre que d'un escrit folklòric ripollès de 1925 cita «respon que hi vagi el qui l'hi ha manat, i si no, a la casa que va li entreguen algun *etsibori* i riuen a costes seves», on per tant es tracta d'un vestit malgirbat o un trasto inútil, és a dir una cosa que li *etziben* o que ell s'*etzibarà*, segons els usos que hem documentat en els passatges citats a dalt. Ens podem, doncs, atènyer a aquesta derivació d'*etzibar*, sense cercar més. Des d'aquesta idea també es podia anar a parar últimament a la de 'batibull i gatzara desordenada' (sense que hàgim d'excloure la possibilitat que hi hagués alguna contribució del sentit d'obsenitat o sutzura etimològica, cf. *merder* cat., *folllón* cast.)² En tot cas és clar que el canvi fonètic *etzibori* > *etzigori* s'explica per sí sol.

¹ Com que tant PzCabr. com Villangómez ho imprimeixen amb *b*, no faig gaire cas que en l'altre passatge es llegeixi *etzivar*. — ² No deu haver-hi més que una coincidència d'atzar amb el basc guip. *argorio* «bulla, mañas, lloriqueo», car d'altra banda, i amb sentits semblants, si no ben iguals, hi ha *argudia*, *argudiatu* en el dialecte suletí i *argoi* en altres varietats guipuscoanes (veg. més dades en Azkue, les quals em semblen donar base a la sospita que en el fons es tracti del germ. URGOLI 'orgull', cf. *argoi* «arrogante», «garbosu y desenvuelto»).

Etzit (*AlcM*), però les dades que se'ns donen inspiren desconfiança (¿per què ho escriu amb *e*- si sona amb *a*- en la pronúncia occidental?): cal, doncs, dubtar molt que tinguin valor les paronomàxies amb oc. ant. *aizit* «préparé, disposé», amb l'article del DCEC (AÍNA) i amb els del REW, 170, 2835 i 281.

Etzivar, V. *etzibar*; *etzubar* encreuament local de poc interès entre *etzibar* i *atzufar*.

Eu pron. pers., V. *jo*

EU, interj. d'ús comarcal, si bé ja usada alguna vegada antigament (veg. *eu-mé* en el gloss. de les *VidesR*; ja no caldria indicar, si no ho diguéssim *AlcM*, que no pot tenir res a veure amb el ll. *ecce*, incompatible fonèticament, i de sentit ben diferent: és un mot de creació expressiva); serveix per fer una reserva o marcar una salvetat (ús comparable al d'*ei* a l'Emp., etc.), especialment a la Garrotxa: «—Aquell mas és del terme de Bruguera. —De Bruguera? —Em penso que ho és, *éu!*», St. Pau de Segúries (1935); «com més perdia, més crexia son bon humor — aparentment, *eu!*, perquè jo no m'hi enganyava, comprenent que la revenja no podia mancar», «l'Arbós, que tenia carta blanca per a obrar a son albir: *heu!* mentres no demanés gent ni diners per a mantenir-los — s'arribà a encarnissar en la lluyta», «la gallardia del Cerdà consisteix en que disposa de més de quaranta homes armats, a quins paga (de la bossa del comú, *eu!*) dues pessetes diàries», MVayreda (*Puny*, v, 104; XVII, 263; *Sang Nova* v, vii, 390). D'altra banda també en el Maestrat: «Tu ja t'has vist ab ton pare! / —Ben cert, i si no m'ampare lo Valí, ja 'm contaria jo entre els morts. —*Eu!* vas fer lo que devies!», GaGirona (*Seidia*, p. 191). A Tírig vaig sentir *éu!* ben bé amb el sentit de l'emp. *ei* 'així ho crec, així deu ser, però...», i a Càlig igual (1961). I no deu ser exclusiu d'aquestes dues comarques, car també en el Segrià vaig observar que sovint l'usava el meu informador, fill de Sunyer, d'una banda ben bé amb el mateix sentit, però una altra vegada vaig anotar de la mateixa boca, amb caràcter irònic: *éu! sí bé!* (1964). Fins a l'Alt Aragó deuen usar-ho: de Lanuza (Alta Vall de Tena) tinc nota d'un *eu!* usat per a una reserva o per salvar una opinió, com al Rosselló i Empordà (1966).

Euai en el *Curial* no deu ser interjecció tot el mot sinó només *uai* (italianisme? d'origen germànic), car *e* és la copulativa, a separar de la interjecció; veg. DCEC (GUAY; cf. però allí la nota 1).

Euca, V. *egua*

EUCALIPTUS, derivat savi del gr. *καλυπτός* 'cobert, tapat', adjectiu verbal de *καλύπτω* 'jo tapo', 'cobreixo', 'amago', amb el prefix *εὐ-* 'bé'; dit així per la forma capsular del seu fruit. □ 1.ª doc.: 1917, DOrt.

DERIV.: *Eucaliptol*.